



Съфинансирано от
Европейския съюз



ПРОГРАМА
ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ

Версия № 1, одобрена от КН на Програма ТП на 12.09.2023 г.

Управляващ орган:

АДМИНИСТРАЦИЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

Дирекция „Добро управление“

**ПЛАН ЗА ОЦЕНКА НА
ПРОГРАМА „ТЕХНИЧЕСКА
ПОМОЩ“ 2021-2027 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	1
СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	2
1. ВЪВЕДЕНИЕ	4
1.1 Правна рамка на оценките	4
1.2 Програмен и стратегически контекст	5
1.3 Научени уроци	6
1.4 Цели на плана за оценка.....	8
1.5 Обхват на плана за оценка	8
2. РАМКА ЗА ОЦЕНКА НА ПРОГРАМА „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ“	9
2.1 Институционална рамка.....	9
2.2 Административен капацитет за управление на процеса по оценка	11
2.3 Стратегия за управление на качеството на оценките	11
Планиране и подготовка	13
Управление на договорите с външни изпълнители за извършване на оценките	13
Използване и разпространение на резултатите от оценките	14
Бюджет	14
3. ПЛАНИРАНИ ОЦЕНКИ	15
<i>Таблица 1</i>	16

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АМС	Администрация на Министерския съвет
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейските структурни и инвестиционни фондове
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗУСЕИСФ	Закон за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове
ЗУСЕФСУ	Закон за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕФСУ
ИТИ	Интегрирани териториални инвестиции
ОГО	Организации на гражданското общество
ОИЦ	Областен информационен център
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет“
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“
ОПТП	Оперативна програма „Техническа помощ“
ПО	Приоритетна ос
СИП	Социално-икономически партньори
СП	Споразумение за партньорство
ЦКЗ	Централно координационно звено
Регламент (ЕС) 2021/1058	Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд
Регламент (ЕС) 2021/1060	Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна

сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика

1. ВЪВЕДЕНИЕ

На основание чл. 44, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 държавите членки/управляващите органи се задължават да извършват оценки на програмите с цел да се подобри качеството на тяхното разработване и изпълнение.

Посредством индикаторите по програмата се измерва степента на напредъка по тях, но причините, които стоят зад това са отвъд инструментариума за мониторинг. Преценката относно изпълнението не следва да се основава само на проследяването на напредъка по индикаторите. Анализът на ефектите от програмата в по-широк контекст е задача именно на оценката. В този смисъл оценката трябва да бъде интегрирана в програмата като част от жизнения ѝ цикъл. С това се цели получаването на обективна информация какво работи, какво не и в какъв контекст, с което се подпомага процесът на вземане на навременни информирани решения за по-ефективното и ефикасно изпълнение на програмата и политиките, в областта на които тя интервенира.

1.1 Правна рамка на оценките

В чл. 44 от Регламент (ЕС) 2021/1060 са установени общите правила относно извършването на оценките от държавите членки, които включват следните задължения:

- изготвяне на план за оценка, който се представя на Комитета за наблюдение не по-късно от една година след решението за одобряване на програмата;
- при извършването на оценките съблюдаване на един или повече от критериите: ефективност, ефикасност, относимост, съгласуваност и добавена стойност от Съюза, като наред с тях могат да се обхванат и други приложими критерии като приобщаване, недопускане на дискриминация и видимост;
- извършване на оценка на въздействието до 30 юни 2029 г.;
- извършване на оценките от функционално независими оценители;
- въвеждането на необходимите процедури за съставяне и събиране на данните, необходими за оценките;
- осигуряване на публичност на извършените оценки (публикуване на оценителните доклади на Единния информационен портал и уебсайта на програмата).

В процеса на планиране и извършване на оценките се прилагат и Регламент (ЕС) 2021/1058, ЗУСЕСИФ, ЗУСЕФСУ, подзаконовите нормативни актове по прилагането му, ЗОП, както и методическите указания на ЕК, като: [Работен документ на службите на Комисията „Изпълнение, мониторинг и оценка на ЕФРР, Кохезионния фонд и Фонда за справедлив преход през 2021-2027 г.“](#), [Насочващ документ за плановете за оценка 2014-2020](#) (вкл. Анекс 1 Насоки за изготвяне на техническо задание за извършване на оценка на въздействието и Анекс 2 Насоки за управление

на качеството при външно възлагане на оценки), [Наръчника на ЕК за оценка на социално-икономическото развитие EVALSED](#) и други документи на Комисията, указващи правила и подходи за извършване на мониторинг и оценка на европейските фондове и политики.

1.2 Програмен и стратегически контекст

В първия за България програмен период 2007-2013 г. се положиха основите на структурата на националната система за управление и контрол, правната рамка системите за управление и наблюдение, изграден е базовият институционален и административен капацитет. През този период Оперативна програма „Техническа помощ“ 2007-2013 г. е ключов хоризонтален инструмент, осигуряващ подкрепа на институциите/звената, ангажирани в процесите на координация, наблюдение, управление, контрол и сертифициране на структурните инструменти. По програмата са финансирани дейностите на тези институции и звена, в т.ч. дейности за стартирането и функционирането на ИСУН и такива по популяризиране на европейската кохезионна политика и нейните цели на национално ниво.

През програмен период 2014-2020 г. на хоризонтално ниво подкрепа за изпълнение на функции като подготовка, управление, мониторинг, оценка, видимост и комуникация, както и контрол и одит; действия за намаляване на административната тежест за бенефициентите, включително дейности, свързани с разработване на нови и/или надграждане функционалността на съществуващи електронни системи за обмен на данни се реализира по ПО 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ на Оперативна програма „Добро управление“.

Програма „Техническа помощ“ има специфична подкрепяща роля за постигане на целите на СП посредством ориентиран към резултатите подход. Програма „Техническа помощ“ е инструмент, чрез който да се гарантира ефективното и координирано прилагане на политиката на сближаване и да се повиши добавената стойност на системата за управление на средствата от фондовете на ЕС, изпълнявани при споделено управление. Акцент в Програмата е укрепването на административния капацитет на националните органи, бенефициентите и партньорите по програмите от СП.

За постигане на по-висока добавена стойност при управлението на средствата от фондовете на ЕС в България, изпълнявани при споделено управление, е отчетена нужда от оптимизиране на средата за изпълнение на СП, модернизиране на информационно комуникационните технологии и оптимизация на информационни системи, свързани с управлението на средствата, ангажиране на СИП и ОГО за доброто управление на средствата от фондовете на ЕС, изпълнявани при споделено управление, повишаване на прозрачността и комуникиране на постигнатите резултати и стабилност и качество на административния капацитет на националните органи, бенефициентите и партньорите по програмите от СП.

В първите два програмни периода усилията в България бяха насочени към разработването на нормативна уредба, структурни промени, укрепване на административния капацитет, разработване, внедряване и надграждане на функционалностите на ИСУН. По ОПТП 2007-2013

г. не е извършвана оценка на въздействието, която да анализира и определи реалния ефект на програмата върху функционирането на системата за управление на Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС. Преобладаващата част от извършените през предходните два програмни периода оценки са по отношение на изпълнението, като целят да подобрят системите за управление и контрол, събирането на данни и прозрачността при изпълнението и отчитането на резултатите, постигнати по оперативните програми. Фокус в една от оценките на изпълнението по ОПДУ се постави върху изграждането на надеждна рамка за осигуряване на данни и информация по зададените в програмата индикатори и гарантиране на интегритета на системата от индикатори, вкл. ясни източници на информация и методи за изчисляване, остойностяване и т.н.

В края на 2022 г. по ОПДУ стартира оценка на ефективността, ефикасността и въздействието от инвестициите, извършени по програмата. Това е първата оценка на въздействието по програмата. По нея са предвидени три задачи. Първата е свързана с инвестициите в областта на сектор правосъдие и на административното управление и обслужване, вкл. на е-управление и е-правосъдие, втората е с фокус върху извършените инвестиции по ПО2 „Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса“ и ПО3 „Прозрачна и ефективна съдебна система“ за повишаване на гражданското участие и засилване на гражданския контрол върху дейността на администрацията и съдебната система, в т.ч. формулиране на конкретни препоръки, мерки и показатели за повишаване на ангажираността на организациите на гражданското общество в процеса на подготовка, изпълнение и оценка на програмите от Споразумението за партньорство 2021-2027 г. Третата задача е насочена към оценка на интервенциите по ПО4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ и ПО5 „Техническа помощ“, в т.ч. формулиране на конкретни препоръки, мерки и показатели за подобряване на системата за управление и контрол на фондовете в България за програмен период 2021-2027 г.

1.3 Научени уроци

Планиране на оценките във времето при оптимален баланс между текущ напредък и наличие на данни, и използване на резултатите от оценките

В Плана за оценка на ОПДУ първоначално са включени 10 оценки, в т.ч. една обобщаваща оценка на ОПАК и ОПТП във връзка с изготвянето на окончателните доклади по двете програми, две оценки на изпълнението, шест оценки на въздействието по ОПДУ и една предварителна оценка на програма за програмен период 2021-2027 г.

Предвидени са и Ad-hoc оценки, анализи и проучвания. През 2018 г. е извършено първото изменение на Плана, свързано с актуализация на обхвата и сроковете за провеждане на оценките на програмата, намаляване и фокусиране на примерните въпроси за тях, в съответствие с добрите европейски практики, и обединяване на част от оценките на въздействието (от шест на две). Второто изменение на Плана е от 2021 г., като в него още веднъж е намален броят на предвидените оценки на въздействието посредством обединяването на предвидените две в една. Причините и за двете изменения се коренят в спецификата на ОПДУ и интервенциите и

реформите, които се финансират по нея. Планираните за 2020-2021 г. оценки на въздействието се оказват нецелесъобразни предвид недостатъчния напредък на този етап по ключовите проекти, ефектите от които се очаква да са именно предмет на оценка. Това илюстрира важноста планирането на оценките във времето да е добре обмислено от една страна предвид планирания напредък и възможността за осигуряване на достатъчно и надеждни данни за оценката, а от друга страна – ползването на резултатите от нея за взимането на навременни информирани решения и предприемане на мерки.

Възлагане на оценките

Оценките се възлагат на външни изпълнители, избрани по реда на ЗОП. Често актовете на възложителя стават предмет на обжалване, което забавя финализирането на процедурите със сключването на договор с изпълнител. Изключително важно в тази връзка е навременната подготовка на тръжната документация и обявяване на поръчките.

За избирането на изпълнител с опит и експертиза с оглед постигане на търсените резултати и ефекти от оценката, от ключово значение са качеството на техническата спецификация, критериите за подбор и методологията за оценка и правилното формулиране на въпросите за оценка. Документацията следва да е разработена при стриктно съблюдаване на принципите за равнопоставеност и недопускане на дискриминация, свободна конкуренция, пропорционалност и публичност и прозрачност, като осигурява условия за избора на най-добрия сред кандидатите.

Следва да се вземе предвид, че пазарът на консултантски услуги, конкретно за извършване на оценки на програми и политики, се развива във времето, но остава все още ограничен. Поради това е важно на първо място да се формулират ясни и правилни критерии за подбор и оценка и на второ - да се планират оценките във времето, така че по възможност да се избегне едновременно възлагане на оценки от различни управляващи органи, както и да се въздейства за подобряване на качеството на оценките в България. Изграждането на култура за оценка и подобряване на качеството на оценките е стратегическо предизвикателство по Програмата, което се цели да се адресира чрез мерки като: разработване на национален план за хоризонтални и програмни оценки; развитие на капацитета на централното координационно звено за извършване на хоризонтални оценки, съгл. анализ и план; създаване на бюро за помощ/ експерти към централното координационно звено за преглед на оценките на програмите с цел подобряване на качеството им; разработване на стандарти за оценка и насърчаване на прилагането им; засилване на дейността на междуведомствената работна група за оценка като допълващ инструмент за мониторинг, платформа за обмяна на опит и механизъм за подобряване на качеството и др.

Участие на заинтересованите страни

Навременното идентифициране на заинтересованите страни и привличането им в процеса на планиране и изпълнение на оценките, проследяване на препоръките и използването на резултатите от тях гарантират полезността на оценките. Те следва да са ангажирани на всички етапи, за да се отчетат техните потребности, интерес и гледна точка. За целите на организационното познание е особено важно възможно най-широк кръг от заинтересованите

страни да бъдат известени за резултатите от оценките, за да се ползват от тях в процеса на вземане на решения.

1.4 Цели на плана за оценка

Основната цел на Плана е да подобри качеството на оценките, като осигури необходимите условия за планирането и извършването им с необходимото качество и да гарантира ефективното им използване като инструмент за управление на Програма „Техническа помощ“ и политиките, които тя подкрепя.

Специфичните цели в Плана за оценка са насочени към:

- а.) *подобряване качеството на оценките по Програмата посредством подходящо планиране*, в т.ч. идентифициране и регулярно събиране на данни и информация, необходими за оценката;
- б.) *подобряване на управлението и изпълнението на програмата* чрез навременни и полезни оценки;
- в.) *създаване на предпоставки за подобряване на процеса на вземането на решения по отношение на политиката по ефективно управление, координация и контрол на средствата от фондовете на Европейския съюз*, предвидени в Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета изпълнявани при споделено управление, посредством навременно използване на резултатите от оценките;
- г.) *ангажиране и включване на заинтересованите страни* с оглед гарантиране на собственост върху резултатите от оценката чрез включването има в процеса на планиране, изпълнение и последващите оценки;
- д.) планиране и осигуряване на достатъчно финансиране, необходимо за извършване на оценки;
- е.) осигуряване на координиран подход с други Управляващи органи и ЦКЗ при извършване на оценки.

1.5 Обхват на плана за оценка

Планът за оценка се отнася за изпълнението на Програма „Техническа помощ“, съфинансирана от ЕФРР.

2. РАМКА ЗА ОЦЕНКА НА ПРОГРАМА „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ“

2.1 Институционална рамка

Управляващ орган

Дирекция „Добро управление“ в администрацията на Министерския съвет изпълнява функциите на Управляващ орган на Програма „Техническа помощ“. Дирекцията е структурирана в три отдела, като преки задължения по оценка на Програмата, по програмиране и договаряне на безвъзмездните средства, както и за подпомагане на стратегическото управление на Програмата са вменени на отдел „Програмиране и договаряне“. Предвид структурата, съставът и числеността на Управляващия орган, както и невъзможността да се осигури функционалната независимост¹ предполагат извършването на оценки от външен изпълнител. Възлагането се извършва при условията и по реда на ЗОП.

За процеса по подготовка и изпълнение на Плана за оценка в Наръчника за изпълнение на Програмата са предвидени процедурни правила, с конкретен план-график от дейности, отговорности и срокове за изпълнение. Установяването на такъв координационен механизъм, както в рамките на Управляващия орган, така и със заинтересованите страни, цели да гарантира качеството на резултатите от оценките и тяхното ефективно комуникиране и използване.

Служителите на Управляващия орган, пряко ангажирани с оценка имат задължения да:

- участват в разработването и актуализирането на Плана за оценка;
- представят за одобрение от страна на Комитета за наблюдение Плана за оценка и всяко негово изменение, както и информация за напредъка по изпълнението на Плана;
- следят напредъка по изпълнението на Плана за оценка и необходимостта от актуализацията му;
- разработват техническите спецификации за възлагане на оценки по програмата;
- осъществяват комуникацията и обменят информация със заинтересованите страни в процеса на подготовка и изпълнение на оценките с цел съгласуване технически спецификации, доклади, план за действие и други документи при необходимост и координират осигуряването на публичност на резултатите от извършените оценки;
- инициират извършването на специални (ad-hoc) оценки съгласно допълнително идентифицирани потребности;
- координират събирането и анализират информация и данни, свързани с оценката;
- изготвят становища по докладите, представени от външните оценители;
- координират изпълнението на плановете за действие, изготвени в резултат на проведените оценки и проследяват степента на изпълнение на препоръките от оценките;

¹ по смисъла на чл. 44, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/1060.

- сътрудничат със заинтересованите страни и други управляващи органи, с академичната и изследователската общности, както и в рамките на Мрежата за оценка към ГД „Регионална и селищна политика“ и на ЕК и др. с цел обмен на добри практики.

Служители от отдел „Мониторинг и верификация“ и отдел „Финансово управление“ подкрепят служителите по оценка съобразно функционалната си компетентност и процедурните правила в Наръчника за изпълнение на Програмата.

Комитет за наблюдение

Поименният състав на Комитета за наблюдение на Програма „Техническа помощ“ се определя със Заповед на Ръководителя на Управляващия орган и като колективен орган, основан на принципа на партньорство, включва представители на всички партньори и заинтересовани страни, ангажирани с изпълнението на Програмата. Съгласно изискванията на чл. 12, ал. 1, т. 8 от *Постановление № 302 на Министерския съвет от 2022 г. за създаване на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ, за програмен период 2021 – 2027 г. и Вътрешните правила за работата на Комитета за наблюдение на Програма „Техническа помощ“*, основните функции на Комитета, свързани с оценката, включват:

- одобряване на плана за оценка и неговите изменения;
- проследяване на напредъка при извършване на оценките;
- разглеждане на докладите от оценките и евентуалните последващи действия по констатациите от тях.

Предвид хоризонталния характер на програмата и пряката ѝ обвързаност с националната политика за ефективно управление, координация и контрол на средствата от фондовете на ЕФСУ, членовете на Комитета за наблюдение се явяват и основните ползватели на резултатите от оценките.

Постоянна междуведомствена работна група за оценка на ЕСИФ/ЕФСУ²

През 2015 г. е сформирана постоянна междуведомствена работна група за оценка на Европейските структурни и инвестиционни фондове, която включва представители на ЦКЗ, управляващите органи, „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД и на Националния статистически институт.

Основните функции и задачи на работната група са свързани с осигуряването на централна координация при оценка на програмите, подпомагане на управляващите органи при разработването на планове за оценка, участие в разработването на национален план за оценка на СП, както и при извършването на оценки по хоризонтални теми, обмен на опит и добри практики.

² Създадена със Заповед № Р-111 от 12.05.2015 г., като персоналният състав на групата текущо се променя със заповеди за изменение на посочената заповед (посл. изм. със Заповед № Р-111 от 26.09.2022 г. на заместник министър-председателя по управление на европейските средства)

В рамките на работната група се реализират инициативи за подкрепа и укрепване на капацитета на управляващите органи в областта на оценките посредством оказване на експертна помощ от звеното за техническа помощ за оценка към ГД „Регионална и селищна политика“ на ЕК.

Секретариат на работната група е ЦКЗ.

2.2 Административен капацитет за управление на процеса по оценка

За да се гарантира ефективното изпълнение на Плана за оценка и на специфичните дейности по оценка, Управляващият орган ще предприеме мерки за укрепване и повишаване на капацитета на служителите си. Дейностите включват участие в обучения, семинари, конференции, работни срещи за обмяна на опит и други форуми, свързани с широкоспектърната тема за оценки.

След извършването на ежегодното оценяване на изпълнението на служителите в Управляващия орган се идентифицират потребностите за обучения, като въз основа на това в началото на всяка календарна година се изготвят и одобряват планове за обучение. Обученията, които експертите по оценка следва да преминават, ще бъдат залагани в плановете за обучения.

Участието на експерти от Управляващия орган в междуведомствената работна група за оценка е ценен източник на информация, добри практики, опит и познания, оттам и възможност за подобряване на капацитета в областта на оценките.

Трайната колаборация, установена със звеното за техническа помощ за оценка към ГД „Регионална и селищна политика“ на ЕК и Централното координационно звено, дава възможност за получаване на подкрепа, фокусирана конкретно върху отделните етапи от процеса по оценка и изготвянето на релевантните документи – планове за оценка, технически спецификации за възлагане на оценки, доклади от оценка.

2.3 Стратегия за управление на качеството на оценките

При изпълнение на дейностите по оценка на Програма „Техническа помощ“, Управляващият орган се придържа към стандартите за качество, установени в [Наръчника на ЕК за оценка на социално-икономическото развитие EVALSED](#), Насоките на ЕК за изготвяне на техническо задание за извършване на оценка на въздействието, Насоките на ЕК за управление на качеството при външно възлагане на оценки (Анекси 1 и 2 към [Насочващия документ на ЕК за плановете за оценка 2014-2020](#)) и [Работен документ на службите на Комисията „Изпълнение, мониторинг и оценка на Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Фонда за справедлив преход през 2021-2027 г.“](#). Стратегията се основава и на натрупания опит при планиране, възлагане и изпълнение на оценките в програмните периоди 2007-2013 и 2014-2020 г.

В допълнение по Програма „Техническа помощ“ е планирана подкрепа за изпълнение на мерки за изграждане на култура за оценка и подобряване на качеството на оценките, успешната реализация на които също се очаква да повиши качеството на оценките. Част от планираните

мерки са свързани с развитие на капацитета на ЦКЗ за извършване на хоризонтални оценки, създаване на бюро за помощ/експерти към звеното за преглед на оценките на програмите с цел подобряване на качеството им; разработване на стандарти за оценка и насърчаване на прилагането им; засилване на дейността на междуведомствената работна група за оценка като допълващ инструмент за мониторинг, платформа за обмяна на опит и механизъм за подобряване на качеството; развитие на капацитета за извършване на оценки и чрез насърчаване изграждането на общност на професионалистите, сътрудничество с академичната и изследователската общности, организиране на конференции и др. и активно сътрудничество в рамките на Мрежата за оценка към ГД „Регионална и селищна политика“ и Партньорството за оценка към ГД „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“ на ЕК с цел трансфер на добри практики.

Качеството на оценките зависи от три взаимосвързани фактора:

- а.) качеството на планирането и дизайна на оценките (вкл. тяхното възлагане);
- б.) качеството на осъществяването на оценките; и
- в.) качество на наличните данни и информация.

В тази връзка в процеса на оценка Управляващият орган прилага следните основни правила:

- обезпечаване на необходимия капацитет за оценка (финансов, човешки и организационен ресурс);
- ясно определяне и разпределение на отговорностите в областта на оценката;
- осигуряване на надеждна система за набиране и съхранение на данните и информация, необходими за оценката;
- осигуряване на активно участие на партньорите и заинтересованите страни в процеса на оценка;
- добро планиране на процеса на оценка и навременност на оценките – резултатите следва да са налице тогава, когато биха имали значение за вземането на управленски решения – нито твърде рано, нито твърде късно;
- функционална независимост на оценителите;
- прилагане на подходящи методи за оценка;
- надеждност и достоверност на резултатите от оценката;
- осигуряване на прозрачност на процеса на оценка и широко оповестяване на резултатите от нея.

Стратегията за управление на качеството се осигурява със система от вътрешноорганизационни мерки и активно партньорство със заинтересованите страни. както следва:

Планиране и подготовка

Първият етап, който стратегията за управление на качеството обхваща, е дефинирането на целите на оценката, формулирането на оценителните въпроси, определянето на конкретния вид и обем на данните и информацията, необходими за провеждане на оценката и включване на възможно най-широк кръг от заинтересовани страни. След изясняването на тези ключови въпроси се пристъпва към изготвянето на техническа спецификация, чието съдържание предопределя до голяма степен качеството на планираната оценка. От особена важност е формулирането на оценителните въпроси и наличието на достатъчен по обем и надежден набор от данни за извършването на оценката. В техническата спецификация се описват видовете доклади и сроковете за представянето им, както и насоки за структурирането им. Изискването на встъпителен доклад се оценява като добра практика, тъй като в него след преглед на наличните данни и информация и запознаване със спецификата на възложената оценка изпълнителят описва в детайли методологията и инструментариума за изпълнението ѝ, като на този сравнително ранен етап възложителят може да нанесе корекции в предложения подход.

Добра практика е и изготвянето на резюме на окончателния доклад на български и английски език, в което са включени основните изводи и препоръки по всеки от оценителните въпроси, както и кратко описание на използваните данни и методи за оценка. Резюмето са подходяща форма за комуникиране на резултатите, тъй като ги представят в синтезиран и достъпен вид.

Критерият за възлагане, който се прилага е оптимално съотношение качество/цена, като по-голяма тежест се дава на качествения/те показател/и.

Техническата спецификация се разработва и съгласува със заинтересованите страни с цел постигане на максимално качество и отчитане на техните интереси.

Управление на договорите с външни изпълнители за извършване на оценките

Във всеки договор с външен изпълнител за извършване на оценка се определят служители на Управляващия орган и представители на изпълнителя, които са ангажирани с координацията по изпълнението му. Това е важно от гледна точка на осигуряването на своевременно обмен на необходимите за оценката данни и информация, както и организирането и съгласуването на отделни дейности, свързани с изпълнението на оценката.

Изпълнението на договора за оценка започва със стартираща среща между представители на Управляващия орган и изпълнителя, на която се обсъждат предстоящите дейности по изпълнението му и механизма за комуникация и координация.

В сроковете, определени в договора, изпълнителят представя предвидените доклади. Докладите се представят на заинтересованите страни за коментари. В срока, предвиден за това, Управляващият орган обобщава своите и всички постъпили коментари и ги изпраща на изпълнителя за отразяване. Механизмът за съгласуване се прилага и за финалните версии на

докладите. При необходимост може да се проведе среща на заинтересованите страни с изпълнителя за обсъждане на оценката.

В договора следва да се предвидят клаузи, уреждащи отношенията между страните в случаи на некоректно изпълнение на възложената услуга. Управляващият орган стриктно следи изпълнението на договора и в случай на отклонение от условията му предприема предписаните в него действия.

След приключване на оценките и одобрението на резултатите, Управляващият орган предприема необходимите мерки за изпълнение на препоръките, като разработва план за действие за тяхното изпълнение. Същият се съгласува в рамките на Управляващия орган, одобрява се от Ръководителя му, след което се представя на Комитета за наблюдение. Напредъкът по неговото изпълнение също се докладва на Комитета за наблюдение.

Използване и разпространение на резултатите от оценките

Оценките са основен инструмент за стратегическо управление, само ако техните резултати бъдат използвани. Изводите и препоръките от оценките следва да водят до вземане на информирани решения и предприемане на действия за подобряване изпълнението на Програмата, както и политиките, залегнали в основата ѝ.

Съобщаването и разпространението на резултатите от оценките се извършва посредством:

- публикуване на докладите в Системата на ЕК за електронен обмен на данни (SFC 2021);
- публикуване на докладите от извършени оценки и резюметата от тях на интернет страницата на програмата и на Единния информационен портал www.eufunds.bg; изготвяне на специализирани бюлетини, публикации и съобщения относно извършени оценки;
- представяне на докладите от извършени оценки пред Комитета за наблюдение и текущо докладване на напредъка в изпълнението на препоръките от оценките;
- изпращане на докладите от оценките на институции/звена, които оперират в областите на политика, засегнати от оценките;
- организиране на работни срещи, семинари, конференции и др. със заинтересовани страни;
- разработване и разпространение на информационни материали (презентации, брошури и др.).

Бюджет

Индикативният бюджет за оценки по Програма „Техническа помощ“ възлиза на 504 000 лева с ДДС. Прогнозните стойности на отделните оценки са представени в таблица 1.

3. ПЛАНИРАНИ ОЦЕНКИ

На този етап от изпълнението на програма „Техническа помощ“ са планирани две оценки. Техният обхват, цел и време на изпълнение са съобразени с естеството на операциите по програмата, изискванията, установени в Регламент (ЕС) 2021/1060, както и резултатите от вече извършени оценки през предходните програмни периоди и текущи такива.

Към момента управляващият орган продължава да анализира необходимостта от извършване на оценка, която да оцени междинни резултати/ефикасност от инициативата „Академия на фондовете от ЕС“, планирана за подкрепа по програмата. Предстои да бъдат формулирани конкретни параметри и да бъде обсъдено и съгласувано със заинтересованите страни, вследствие на което планът ще бъде допълнен при необходимост.

В *Таблица 1* по-долу е представен списък на планираните по Програмата оценки, съдържащ следната информация:

- Предмет на оценката;
- Обосновка на оценката;
- Вид на оценката;
- Методи за извършване на оценката;
- Източници на информация за извършване на оценката
- Основни въпроси за оценката;
- Индикативен период за извършване на оценката и продължителност;
- Прогнозен бюджет за извършване на оценката.

Конкретните *методи за извършване на оценките, въпросите за оценка, периода за извършване и бюджета* ще бъдат конкретизирани в съответната техническа спецификация. В Плана са представени само примерни въпроси и методи, период и бюджет, които отразяват намеренията за оценка и могат да бъдат променени /допълнени в зависимост от конкретните потребности в периода на извършване на оценката. Изпълнителят ще следва да ползва количествени и качествени методи, като подбере и комбинира най-подходящите за изпълнението на конкретната дейност. При избора на методите и/или комбинацията от тях се базира задължително на принципа на използването на няколко източника на информация с оглед сверяване и гарантиране на достоверността на използваните данни и информация.

Таблица 1

1. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА, ЕФИКАСНОСТТА И ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА МРЕЖАТА ОТ 27 ОИЦ	
Обосновка на оценката	<p>Постигането на максимална прозрачност и открита комуникация в процеса на управлението на ЕФСУ е основен акцент на Програмата. Мрежата от ОИЦ е създадена и функционират от 2012 г. чрез подкрепата на ОП „Техническа помощ“ 2007-2023 г., впоследствие подкрепа от ОП „Добро управление“ 2014-2020 г., а за програмен период 2021-2027 г. е планирана подкрепа по Програма „Техническа помощ“. Основната задача на мрежата е да осигуряват актуална, безплатна и експертна информация относно възможностите за финансова подкрепа със средства от фондовете на ЕСИФ, като предстои да изпълняват и дейности свързани интегрирания териториален подход в България. Предвид, че Комисията насърчава държавите-членки да не ограничават оценката на въздействието на интервенциите до текущия програмен период, а да включват подобни интервенции от предишни периоди, а и за да бъде оценена ефективността на една дългосрочна инвестиция на фондовете на ЕС, както и с цел подобряване на процеса по програмиране, УО планира тематичната оценка на мрежата. Като се вземе подвид, че дейността на мрежата от ОИЦ се отнася до всички програми, а ЦКЗ я координира и развива, може да бъде заключено че оценката има хоризонтален характер.</p> <p>Обект на оценката са две процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПДУ и евентуално част от изпълнението (през 2024 г.) по ПТП насочени към подкрепа на ОИЦ.</p> <p>Резултатите от оценката ще послужат за оптимизиране на дейността на мрежата и подобряване на нейната ефективност и ефикасност. Също така с тях ще се допълни инструментариумът за вземане на решения по време на междинния преглед на ПТП, наред с останалите източници на информация и обстоятелства, които следва да се вземат предвид.</p>
Вид на оценката	Оценка на въздействието (тематична оценка с хоризонтален характер)
Методи за оценката	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Кабинетни проучвания, преглед и анализ на релевантни източници на информация и свързани документи; ▪ Проучвания за набиране на количествени и качествени данни, представляващи изходна база за извършване на оценката, които не могат да бъдат предоставени от системата ИСУН или други налични източници на информация; ▪ Провеждане на анкети/интервюта/фокус-групи със заинтересовани страни (служители на ОИЦ, представители на управляващите органи, ЦКЗ, ползвателите на услуги на ОИЦ и др.;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Други методи и подходи, в зависимост от целите, спецификата и въпросите на оценката (описани и обосновани от участника в техническото предложение).
Източници на информация	<p>Система за мониторинг на УО;</p> <p>Данни относно изпълнението на ОПДУ, налични в ИСУН;</p> <p>Документи, свързани с изпълнението на ОПДУ (наръчници, насоки за кандидатстване, условия за изпълнение, указания, годишни доклади, съществуващи анализи);</p> <p>Документи, свързани с дейността на ОИЦ;</p> <p>Програма „Техническа помощ“;</p> <p>Предходни оценки;</p> <p>Статистически данни;</p> <p>Данни от качествени и количествени проучвания.</p>
Индикативни въпроси за оценката	<p>а.) До каква степен направените инвестиции по ОПДУ във връзка с ОИЦ са ефективни за постигане на поставените цели? До каква степен са постигнати целите на процедурите и планираните резултати от тях и доколко инвестициите по ОПДУ са допринесли за това?</p> <p>б.) Доколко ефикасни и ефективни са ОИЦ при осъществяването на своите дейности, функционирането им като мрежа и достигането до целевите групи (напр. разработване на информационни материали, организиране на информационни кампании, обмен на добри практики и знания? До каква степен ОИЦ си сътрудничат с информационни точки на ЕС (EU info- points), как са свързани техните дейности с оглед повишаване на информираността?</p> <p>в.) Съществуват ли фактори, които са оказали положително/отрицателно влияние върху цялостната ефективност и ефикасност на мрежата от ОИЦ?</p> <p>г.) Какво е въздействието на интервенциите за мрежата от ОИЦ по ОПДУ? Какви са конкретните настъпили ефекти по отношение на информираността на заинтересованите страни относно възможностите за финансиране от фондовете на ЕС? До каква степен информираността на заинтересованите страни е повишена в резултат от дейността на мрежата от 27 ОИЦ?</p> <p>д.) До каква степен ОИЦ се разпознават от потребителите на техните услуги и широката общественост като структури, предоставящи равен и справедлив достъп до навременна и надеждна информация относно политиките на ЕС и СП и възможностите за финансиране от фондовете на ЕС?</p>

	<p>е.) В каква степен използвания от ОИЦ инструментариум е ефективен, достатъчен и адекватен за популяризиране на политиките на ЕС и СП и на възможностите за финансиране от ЕСИФ? Има ли алтернативни способности или комбинация от такива, с прилагането на които би се постигнал по-добър ефект?</p> <p>ж.) Как може да се подобри ефективността и ефикасността на мрежата от ОИЦ?</p>
Индикативен период за извършване на оценката, продължителност	<p>Разработване и съгласуване на тръжна документация: м. юни – септември 2023 г.</p> <p>Обявяване и провеждане на обществена поръчка: м. октомври-декември 2023 г.</p> <p>Изпълнение на обществената поръчка: м. февруари – октомври 2024 г.</p> <p>Продължителност: до 9 месеца</p>
Прогнозен бюджет	120 000,00 лева без ДДС, 144 000,00 лева с ДДС
2. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПРОГРАМА „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ“	
Обосновка на оценката	<p>Член 44, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060 определя задължението до 30 юни 2029 г. да се извърши оценка на въздействието на всяка програма.</p> <p>Общото правило по отношение на оценките на въздействието е, че те трябва да се планират възможно най-късно, за да се даде време очакваните резултати да се появят и в същото време колкото е възможно по-рано, за да се ползват резултатите от оценките своевременно в процеса на вземане на решения и правене на политики. Планирането трябва да бъде реалистично и да отчита естеството на интервенциите, които трябва да бъдат оценени. По ПТП е предвиден комплекс от операции, всяка от които има принос към постигане на целта за по-ефективно прилагане на политиката на сближаване. Респективно се очаква по проектите/финансовите планове за бюджетни линии да се отчете напредък през 2024, 2025, 2026 и 2027 г., който да рефлектира позитивно на средата за управление на ЕФСУ. В този смисъл стартирането на оценка на въздействието на програмата през 2028 г. би било подходящо.</p> <p>Целта на оценката е да направи преглед, анализира и оцени приноса на ЕФСУ за постигане на общата и специфични цели на програмата, както и постигнатото въздействие.</p>
Вид на оценката	<i>Оценка на въздействието</i>
Методи за оценката	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Кабинетни проучвания, преглед и анализ на релевантни източници на информация и свързани документи;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Проучвания за набиране на количествени и качествени данни, представляващи изходна база за извършване на оценката, които не могат да бъдат предоставени от системата ИСУН или други налични източници на информация; ▪ Провеждане на анкети/интервюта/фокус-групи със заинтересовани страни; ▪ Анализ на ефективността и ефикасността на изпълнението съобразно обхвата на Програмата; ▪ Количествени и качествени методи за оценка на въздействието; ▪ Други методически подходи съобразно целите, спецификата и въпросите на оценката (подробно описани и обосновани от изпълнителя в техническото му предложение по обществената поръчка).
Източници на информация	<p>Система за мониторинг на УО;</p> <p>Данни относно изпълнението на ОПДУ, налични в ИСУН;</p> <p>Документи, свързани с изпълнението на ОПДУ (наръчници, насоки за кандидатстване, условия за изпълнение, указания, годишни доклади, съществуващи анализи);</p> <p>Предходни оценки;</p> <p>Статистически данни;</p> <p>Данни от качествени и количествени проучвания.</p>
Индикативни въпроси за оценката	<p>а.) До каква степен операциите по ПТП са били ефективни и са постигнали планираните резултати? До каква степен логиката на интервенцията на програмата е добре дефинирана, като осигурява подходяща връзка между дейности, крайни продукти и резултати? До каква степен са постигнати целите на процедурите и планираните по тях резултати и до каква степен инвестициите по програмата са допринесли за това?</p> <p>б.) Каква е ефикасността на инвестициите по ПТП, разглеждана като съотношение между вложените ресурси и постигнатите резултати? До каква степен начинът за изпълнение допринася за ефективно управление и изпълнение на програмата? Какви са научените уроци и какво може да се подобри?</p> <p>в.) Съществуват ли фактори, които са оказали положително/отрицателно влияние върху цялостната ефективност и ефикасност на управлението на Програмата?</p>

	<p>г.) Какво е въздействието на интервенциите по ПТП? Настъпила ли е промяна и каква във функционирането на системата за управление на ЕФСУ? Каква част от промяната се дължи на интервенциите по ПТП?</p> <p>д.) Какви конкретни механизми са допринесли за постигане на въздействие? Какви са факторите за липса на въздействие?</p> <p>е.) Какви са основните поуки от гледна точка на прилаганите дизайн на интервенциите и система за управление и контрол?</p> <p>ж.) Установени ли са и какви непланирани ефекти (положителни и отрицателни) от интервенциите по ПТП?</p>
Индикативен период за извършване на оценката, продължителност	<p>Разработване и съгласуване на тръжна документация: м. септември – октомври 2027 г.</p> <p>Обявяване и провеждане на обществена поръчка: м. ноември 2027 г.</p> <p>Изпълнение на обществената поръчка: м. февруари 2028 – декември 2028 г.</p> <p>Продължителност: до 10 месеца</p>
Прогнозен бюджет	180 000,00 лева без ДДС, 216 000,00 лева с ДДС
3. Специални (ad-hoc) оценки, анализи и проучвания	
Обосновка	Специални (ad-hoc) оценки, анализи и проучвания могат да бъдат възлагани от УО в случай на установена конкретна необходимост от извършване на такива.
Прогнозен бюджет	120 000,00 лева без ДДС, 144 000,00 лева с ДДС

Прогнозните бюджети са формирани като средно аритметична стойност между:

1. средна стойност на получени през 2022 г. ценови предложение по открита процедура с предмет „Оценка на ефективността, ефикасността и въздействието от инвестициите, извършени по Оперативна програма „Добро управление“ за приоритетна ос (общата цена е разделена на 4). Средната стойност е увеличена с прогнозната инфлация за съответната година, през която е планирано да се проведе на база прогноза за нива Хармонизирани индекси на потребителските цени (от Макроикономическа прогноза на Министерство на финансите (пролет 2023 г.) и
2. средна стойност на всички планирани оценки по Програма за развитие на човешките ресурси 2021-2027 г. и Програма Конкурентоспособност и иновации в предприятията 2021-2027 г. на база планове за оценка.